

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

1937

V aastakäik

Toimetaja A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, S. Karja 2, pk. 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 7

Juuli

Loovõtmisega tuleb rutata.

Põllumehes eluvaate lähtekohti.

Paari aasta eest paisati avalikkusele hoogus küsimus: kas tunned maad? Kas mõistavad oma isade maad õieti maanoored ja kas mõistab oma rahva maad eesti haritlaskond? Kuigi küsimuse esitaja — agronoomidepremer senior Kaarel Liidak, oma raamatuga seesugust mõistmist ulatuslikult süvendab, ei tohi ometi mitte väsida neid küsimusi uuesti kordamast ja nende üle mõtteid mölgutamast, kui tahame jõuda välja tõelise maailmavaate kujunemisele — iseteadlikkus, alalhoidlikkus, kutseuhkes, rahvuslikkus vaimus, milline peaks vastu ka kitsastel aegadel. Seesugune eluvaateline vaim on meie põllumeheks ka juba olemas ja süvenemas: seda vaimu peavad aga ka meie maanoored ja meie haritlaskond tunnustama ja kandma ja veel enam — see vaim peab imbuma kogu meie rahva luusse-lihha, nii et juhuslikud uudsed moevoolud meie eluvaateid ei paneks kõikumama. Peame teadma, kus asub meie rahva elualus, see alus, kuhu meie ikka siis pöördume, kui kitsikusolud maad võtavad, elualus — mida meie aga õitsengu (kõrgkonjunktuuri) ajajärgul ruttu harjume allahindama. Karmi loodusolustikuga Norras on põllumajanduse ja põllumehe osatähtsus riiklikus ja rahvamajanduslikus elus kahtlemata vähem oluline kui meie kodumaal. Norra laevandus, elektrokeemiline tööstus, kalandus, metsamajandus on sellevastu palju laiemalt tuntud. Kõigele sellele vaatamata ühineme meie vaidlematult ühe selle maa juhtiva tegelase prof. dr. Paul Borgedali seisukohaga, et

vaid see on kindlustatud häda ja viletsuse vastu, kellel on oma kodu, oma maalapike ja maja.

Tööstus, laevandus jne. võivad lühema aja jooksul küll anda suuri ülejääke, näidata hiilgavat tasuvust, tõmmata tööjõudu endasse, kuid sama kiiresti võivad nad töölise jätta töötuks ja viletsusse ja siis jälle nagu uuesti avastatakse maajõud, avastatakse põllumajandus, kes suure osa sellest viletsusest taas oma rüppe kogub.

Maailmamajanduslik surutis oli seesuguse tõekspidamiste muutumise kõige huvitavam näide. Kui enne kriisi oli löökhüüdeks arvamus, et inimkonna heakäekäiguks, tsivilisatsiooni arenguks on tingimata vajalik, et põllumajandus ikka uusi ja uusi „käsi“ vabastaks tööstusele, kui leiti, et see töö, mida väiketalunik põllumees oma põllul rühmab, olevat täielikus vastolus „töö-ökonomika-printsipiiga“, siis kriisi haripunktil, kus miljonid töötud tampsid „tsivilisatsiooni-edu“ ehitatud asfalt-tänavail, hakati sama töö-ökonomika-printsipi alusel nõudma, et võimalikult rohkem inimesi oleks maal produktiivse tegevuse juures. Oluline ei olnud enam, kui kõrge oli selle töö tasuvus, oluline oli, et inimesed said süüa ja võisid ära elada. Ka kodumaalt on kõigil veel mees need hulgad töölisi, kes üldisuse poolt makstud tasu eest n. n. hädaabitöödel uuristasid lauanugadega rohuliblesid trotaari- ja tänavakivide vahelt, osalt tegid ka rohkem olulisi töid. Kellel midagi ei ole, sellel ei ole ka midagi kallist, ta muutub ühiskonnas hädaohtlikuks lõhkujaks. Sellest saadi aru ja tuldi tagasi vana töö juurde, et väärtuslikumaks osaks riiklikus ühiskonnas on põlluharijad, sest neil on oma maalapike, mis neile kallist, neil on oma töö, mis neile armas, kuigi see töö pole kerge ega igakord mitte kõrge tasuvusega. Sõltumatu talupoeg on kõikjal ühiskonnas põhitud, mida enam neid on, seda tasakaalukam on ühiskonna elu. Eesti riikliku organisatsiooni stabiilsus on suuresti tingitud just põllumeeskonna suurest osatähtsusest ja meelsusest ning selle arvestamisest riigi juhtide poolt. Põllumehe elu ei ole kerge: suur osa tööaevast kulub söögile ja riietusele ja ainult väiksem osa jääb muude, eriti ka kultuurtarvete rahuldamiseks. Kuid põllumees on ise oma härra, ta töötab ja ehitab enesele ja oma tulevikule.

Ja selles rippumatuse tundes on talupoja jõud. Mitmete voolude õpetlased-teoreetikud, kuulutades ette kapitalistliku majanduskorra pankrottiminekut, väitsid, et ainult ületöötamise ja alatoitluse (nälginise) kaudu suudab talupoeg võistelda

suurmaapidajatega, kuid varem või hiljem peab ta vanduma alla ja lahkuma talust sandikepiga. Elu on need õpetused kui eluvõõrad visanud kolikambri. Need arvestused olid õiged võõra juures töötaja, logeleja moonamehe hingeelu alusel, talupoeg oma terve egoismiga, isikliku hoole ja huviga tõmbas sellele ettekuulutusele kriipsu peale. Ka Eesti riik võttis kriisiajal teravalt rõhutatud suuna rahvastiku juurdekasvu ja linnade töötute kolonnide juhtimiseks maale. Soodus suhtumine põllumajanduslikku tootmisalasse ja kütseesse on püsinud ka hiljem, uuel konjunkturi tõusujärgul, kuid siiski on tööstuse hoogus areng pühkinud juba hõredaks põllumajanduses töötajate kaadri, on tõusnud uuesti tihenev tungimine linnadesse. Põllumehe kutse nagu järele huvitaks vähem, tema suhteline kaal teiste kütsete hulgas nagu oleks vähenemas. See kõik püüab nagu kõigutada põllumehe enesetunnet: mis aitab kutse aulisus, kutseuhkus, kui teised majandusalad hulkadele nagu looksid ja võimaldaksid kõrgema elutaseme? Seesuguses olukorras — konjunkturi kõrgtippudel, kus põllumajandus enamasti ei suuda võistelda tööstuse hiigeltasuvusega (mõnikord küll vaid näilisega), ja forsseeritud töölise elustandardiga, paneb end aga maksma maavaimu üks kõige iseloomustavamaid ja ehk ka hinnatavamaid jooni (riiklikus mõttes): alalhoidlikkus, jonnakas inertsus, mitte järgi jooksta, jääda kutseuhkelt vaatama teiste võidujooksu ja lõpuks hulga aastate pärast, kui jälle on kitsam, kui jälle on mujalt jooksmine rahva põlise elualuse juurde, põllumajanduse juurde, siis tunda rahuldust kindlaksjäämisest. Kas on seesugune eluvaade õige ja niisugune alalhoidlik ootus õigustatud. Meeleldi tahaks siin igauks olla valeprohvetiks, kuid majanduselu tsükliiline kõikumine on selleks liialt üldtunnustatud nähe, et seda mitte uskuda. Ja seepärast on põllumeeskonna alalhoidlikkus (kuigi see mitmes asjas on edu tõkestajaks) üheks tugevamaks abinõuks külaühiskonna ja kogu riigi rahvastiku proletariseerumise vastu. Kui see alalhoidlikkus murda, nii on toimunud Prantsusmaal näteks, siis on riikliku elu tasakaalutegur hävitatud-nõrgestatud.

Talupoega ei tule idealiseerida, nagu tegid Vene „narodnikud“, kuid teda tuleb mõista. See mõistmine ei ole aga igakord kerge noortele, kes ei suuda oodata ja vaadata, vaid tahaksid tormata kaasa. See mõistmine võibolla pole kerge enam ka teise-kolmanda põlve haritlastele, kes jäänud emale maahingest. Seepärast, kui tahame omale saada tõelist rahvuslikku maailmavaadet, tuleb sellega maast-madalast imbutada kogu meie rahvas: kõik eestlased linnas ja maal peavad omandama selle tervikulise maa-maailmavaate.

Kõik kutsealad ja kutsetööd, ja kutseinimesed peavad rühmitama põllumajanduse kui elualuse ümber.

See on ainuke õige kombinatsioon: põllumajanduslik kutseala ei hakka liigselt närvitsema, kui muudel aladel on hiilgepäevad, ta võtab aga ka vaikse arusaamisega vastu tühjakätega tagasitulejad surutise päevadel ja hoiab sellega ära riigielus nii ohtlikud tarvikud. Tarvis on vaid, et seda elualust kunagi ei unustataks teisejärgulisele paigale, et teda muude võimaluste hiilgepäevadel ei ohverdataks.

Meie õnn on, et riigijuhtideks on põllumeeste hulgast võrsunud tegelased, kes maavaimu ja maa osatähtsust riigielus püüavad mõista. Tarvis on, et seesugune arusaamine kasvaks veendeks kõigis noortes; sitkeks ja jonnakaks veendeks, milline ei rebene juhusliku toredusliku linnaelu illusiooni nägemisel. Eesti rahval on liig palju ja liig suuri väärtuseid arendada ja kaitsta, kui et võiksimme endi keskel sallida ja arendada muud ku üht tüsedat — maamehelikku parimas mõttes — eesti rahvuslikku eluvaadet. Eluvaadet, milline püsib kindlana ka muutuvus ajavoolus, milline oleks nagu skeletiks meie arengus ja tugineks põllumajanduslikele töökutsetele kui eesti elu alusele. Meie eluvaatesse peab jääma, kes meie ka ei oleks, natuke põllumeest: põlist põllumeest oma isade ja oma rahva maal.

Mag. Joosep Nõu.

Suvisest toiduvalmistamisest maakodudes.

Suvine toitlustamine erineb märksa teiste aastaegade omast. Suvi on kõige soojem aastaaeg, mil võime vähem süüa rasvarikast liha ja üldse rasvaandvaid toitaineid. Külluses on marju, nagu maasikaid, vabarnaid, mustikaid, sõstraid, karusmarju. Nimetatud marju tuleks ka toiduna kasutada mitmekülgselt. Neist valmistame suppe, kastmeid putrudele, vormidele, toorelt söömiseks ehk magustoiduks piima ja suhkruga. Suurepäraselt maitseb toores punane sõstar salatina.

Värsket liha ja värsket kala pole suvekuudel nimetamisväärselt tarvitada. Kuna neid ei saa kuumuse tõttu alalhoida, ei tapeta ka loomi ega sigu. Olemasolev värsket liha ja kala pole oma headuselt see, mis ta teistel aasta-aegadel on. Tuleb tarvitada soola- ja suitsu liha ning soola- ja kuivatatud kala. Selle maitsevamaks tegemiseks sobivad marjad salatina ja lehtsalat ning kurgid.

Nagu eelpool tähendasin, pole suvekuudel meie organismil nii suurt tarvidust rasva järele kui talvel ja hilissügisel. Ka valku võib olla märksa vähem. Osa liha asendame kindlasti piimaga, mille järele suvel juba lomusunniliselt tunneme suuremat tarvidust kui talvel. Ka peaks meil suvel pudrud toidus tähtsat osa etendama, mille juurde piim nagu loodud tarvitamiseks. Piima kasutamine siin on väga mitmekülgne. Teda võime tarvitada putrude sisse (keetmisele) ja putrude kõrvale küll röösana ja hapuna. Jahu, tangu, manna putrude kõrvale peaks suvel k a m a o l e m a a u k o h a l. Milline mõnus suvetoit, lihtne, odav, väga toitev. Kama tarvitamise levitamise peaks iga maanoor võtma oma südame asjaks, eriti neis maakohtades, kus teda veel ei tunta rahvustoiduna, vaid tarvitajad on ainult mõned üksikud.

Väga tähtis on kohupiim, mille tarvitamine peaks jällegi üldtuntud olema. Ta on suurepärane kartuli ja leivakõrvane. Juurde võime lisada peennendatud peterselli lehti, sibula peal-

seid, tilli lehti. See on lihtsam tarvitamisviis, kuid peale selle saame kohupiimast korpe, vorme, magustoite.

Kui suvel vajame vähem rasva ja valku, siis seda rohkem tarvitame tärklisist ja suhkrust, mida saame aedviljadest ja marjadest. Redised, lehtsalat, sibula pealsed, Uus Meremaa pinat — neid peaks meil kõigil juba tarvitamiseks leiduma. Varsti võime saada kurke, erineid, ja teisi aiavilja liike. Peetide ja porgandite harvendamisel peaks neid esialgu poole tihedamaks jätma, kui see ettenähtud on. On suurepärase saada hiljem harvendamisel supi hulka mõnd peeti või porgandit. Nii tabame kaks kärbest ühe hoobiga, ilma, et juurvili saaks selle all kuidagi kannatada. Juurvilja kasvades avanevad suuremad võimalused tema toiduks tarvitamiseks, suppidega, hautatult, toortoiduna ja putrudena. Tahaksin allakriipsutada just juurvilja putrusi, mis valmistatakse vähese lihaga ja vähese vedelikuga väga mitmekesisest juurviljadest, näit. kartulid, porgandid, erned, kaalid, peedid, kapsad. See sobib suurepäraselt ainsa toiduna. Kuna keeduvett ei valata ära, on ta maitsev ja toitev sellel ja veel põhjusel, et on väga mitmekülgne. Suure toiteväärtuse annavad noored kartulid, mida keedame algul koorega. Vanad kartulid sobivad putrudena, vormidena, hautatuna.

Munad on praegu veel kaunis kättesaadavad hinnalt ja saagilt, nii siis tuleb ka neid teiste toitainete kõrvale edasi tarvitada.

Jookidena sobib hapupiim, rööskpiim, kali, marjamahlad ja nendest valmistatud morsid ja kaljad.

Toitlustuse alal saaksid maanoored väga palju ära teha, õppides ise ja levitades näit. kama, kohupiima ja juurvilja pudru ning marjamahla jookide tarvitamist, ning korraldades oma igapäevast pere toitlustamist kodus mitmekesisemalt.

H. Paglant.

Hoidiste valmistamine.

Püüdgem säilitada aiasaaduste täisväärtust ka nende pikemaajasel alalhoiul.

Aiasaaduste kui ka metsmarjade ja puuviljade väärtus seisab peamiselt nende vitamiinide ja toitsoolade sisaldavuses. Eriti vitamiinid — meie keeles võiks neid nimetada ka „elundjad“ — on tähtsad inimorganismile, hoolitsetes selle eest, et kõik toitollused kehas otstarbekohaselt ära tarvitataks ja hoides ära mitmesuguseid haigusi ning nõrkusi.

Suvi ja sügis on rikkad nende nii tähtsate olluste poolest. Tarvitame ju siis peamiselt värskeid aedvilju, mis on kõige vitamiinirikkamad. Talvel ja varakevadel on aga vitamiinirikkaist toitudest suur puudus — ja eks talvel ja varakevadel esine ka suhteliselt kõige rohkem igasuguseid haigusi. Milline väärtus on siis sellel, kui võiksime saada ka talvel vitamiinirikkaid, värskeid marju ning puuvilju!

Vitamiinid hävinevad, nagu see uurimistel on kindlaks tehtud, keetmisel ja õhu hapniku juurepääsul õige kiiresti. Seepärast tuleks hoidiste valmistamisel hoolitseda selle eest, et õhku liialt juure ei pääse ja keeta võimalikult vähe — kõige parem on hoida marju ning puuvilju alal toorelt. Suhkru lisamine suuremal hulgal hävitab aga marjade värske maitse, aroomi ja välimuse — seepärast tuleks lisada hoidistele ka suhkrut nii vähe kui võimalik.

Ometi on just need kaks nõuet: 1) võimalikult lühiaegne keetmine ja 2) võimalikult vähene suhkru lisamine — need, mille vastu kõige rohkem eksitakse. Enamasti lisatakse suhkrut marjade alalhoiuks kaalut sama palju kui on marjugi ja keedetakse sageli tund, paargi. Kuigi seesugune magus keedis maitset mõnelpool päris hea võib olla, on tema toiteväärtus ja aroom tunduvalt langenud. Vitamiinid on loomulikult hoopis kadunud. Kurdetakse, et hoidised ilma seesuguse käsitlemiseta alal ei hoiduvat.

Kuidas hoida marju alal kõige väärtuslikumalt?

Siin on vastus loomulikult: toorelt.

Pohlad ja murakad on marjad, mis võivad hoiduda alal kogu talve täiesti

toorelt ja suhkruta — pudelisse pandult ja külma veega üle valatult. Nende alalhoidumine on tingitud sellest, et need sisaldavad ohtrasti ainet *bensoehaput-naatriumi*.

Marjade alalhoidu on uurinud Rootsi teadlane Gustaf Fr. Göthlin. Tema leidis, et ka teised marjad võivad hoiduda alal toorelt, ainult väheses suhkru lisandusega, kui neile lisada bensoehaput-naatriumi. See on puhtal kujul valge peen pulber, mis on saadaval igas apteegis. (hind 10 gr — 10 senti). 10 gr jätkub 5 kilogrammi, s. o. 8—10 liitri marjadele.

Enne hoidiste lisamist tuleb bensoehaput-naatrium lahustada väheses leiges vees (10 gr. bensoehaput-naatriumi ja 4—5 supilusikat vett). Lahustatult see segatakse keedise juure. Alul annab bensoehaput-naatrium keedisele veidi mõrkja maitse, kuid seistes see kaob täielikult. Bensoehaput-naatriumi võib tarvitada niihästi päris tooreste kui ka veidi aega keedetud hoidiste valmistamisel. Suhkrut lisatakse õige vähe (1 kg marjadele kuni 300 gr suhkrut) või ei lisata üldse.

Et toored hoidised õnnestuksid, tuleb need valmistada täiesti puhastest ja värsketest marjadest, sest siin ei keedeta hoidist, mille juures hallitus-, mädanemis- ja käärimisbakterid häviksid. Marju toorhoidiste jaoks tohiks korjata ainult terved inimesed. Toorhoidiste valmistamisel pole hea tarvitada metallristu — väljaarvatud emalinõud.

Tooreid hoidiseid.

1. Toores vabarna hoidis: 2 kg vabarnaid, 5 gr. bensoehaput-naatriumi, 500 grammi suhkrut.

Valmistamine: Vabarnad puhastatakse ja tambitakse puruks, lisatakse vees lahustatud bensoehaput-naatrium ja suhkrut. Hoidist segatakse puulusikaga umbes ½ tundi ja tõstetakse siis purkidesse või laiakaelalistesse pudelitesse. Need peavad olema enne tarvitamist soodaveega hästi puhtaks pestud, siis loputatud keedetud veega ja lõppeks vääveldatud või loputatud piiritusega. Purke ärgu enne keedise sissepanekut kuivatatagu, sest pühkeräti

Puhastus.

Rünnkpilvedes taevas lakkus,
tilkhaaval vaigutses mänd,
ruskas okstes oravahänd,
alla vaikusse käbi kukkus.

Oma unedes mesiselt-laisus
laskis ristikhein longu pää:
nõnda hääbuda juurteni hää,
kui sind hoitakse tulises kaisus.

Aga õhk see paisus ja pundus
ja ähvardust imbus täis.
Üle haabade värahtus käis,
ning veel vaiksem siis vaikus tundus.

Pää käppadel peni vahkas,
must vari läks üle vao,
Üks raps — ja pilvede mao
nagu pussiga äike lahkas.

Ja siis pahinal alla paiskus
kõigist liüsidest vettepais.
Üks rabin vaid puis ja mais,
peksti välja säält unistav laiskus.

Ja kui ilm oli uueks uhat,
hinges vilet lõid peo-teod.
Ah need tahted, püüud ja teod —
neid näis korraga terve tuhat.

Johannes Semper.

küljest võib sattuda purgi seintele rikkiminekut soodustavaid baktereid ja pisilasi. Parem lastagu neid nõrguda kummuli asetatult puhtal rätil. Pealt kaetakse hoidis piirituses niisutatud paberi või tsellofaaniga või riputatakse peale paks kord suhkrut. Purk suletakse niisutatud pergamentpaberi või tsellofaaniga, mis seotakse kinni peene nõõriga.

2. Toores murakahoidis: 2 kg murakaid, $\frac{3}{4}$ —1 kg suhkrut.

Valmistamine: Hästi küpsed pehmed marjad hõõrutakse läbi jõhvsoela, lisatakse suhkur ja segatakse veel kuni suhkur lahustunud (umbes $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ tundi). Kallatakse puhastatud purki ja see suletakse.

Keedetud hoidiseid.

Keedetud hoidiste valmistamisel (välja arvatud marmelaadid ja tarrendid) võetagu suhkrut ka kuni 500 grammi 1 kg marjade kohta. Pehme-

maid marju lastagu 12—24 tundi suhkruga seista, kõvematel keedetagu suhkrust ja veest siirup. Keedist ennast kuumutatagu tasasel tulel keemiseni, kuid ärgu lastagu alates keemismomendist olla kuumas üle 20 minuti — kõige parem 10—15 minutit. Siis võetagu tulelt jahutatagu ja lisatagu iga 1 kg marjade kohta 1—2 grammi väheses vees lahustatud bensoehapu-naatriumi. Segatagu hästi segi, pandagu purkidesse ja suletagu need harilikul viisil. Nii saab ka keediseid valmistada vähema suhkruga ja lühemaegese kuumutamise tõttu hoidub natukenegi paremini alal nende aroom, vitamiinid ja värsked maitse. Loomulikult on küll päris toored hoidised väärtuslikumad kui keedetud hoidised.

Igasuguste hoidiste hoiuruum peaks olema kuiv, jahe ja hästi puhas — vaba kõrvallõhnadest. Temperatuur ei tohiks tõusta üle 14 kraadi C.

Salme Masso.

Üks talupoja-lüüp möödunud sajandist.

Mait Metsanurga möödunud aastal ilmunud romaani „Soosaare“ peategelane on mitmeti tähelepandav tüüp ümbritsevas külaühiskonnas. Ta loeb ajalehti ja raamatuid, erinedes seega tavalisest läbilõike-talupojast möödunud sajandi viimisel veerandil.

Soosaare Juhan püüab käia oma südamehääle järgi. Ta ei taha mitte sel määral teenida maist kasu ja mammonismi kui teised selleaegsed talupojad. Ta unistab suurtest tegudest, eneseohverdusest, jumaldab suuri mehi ja sattub kergesti vaimustusse (lhk. 148). Ta on romantik, keda meelitab mets õhtu hämaras kõndima ja kes unistab armastust kui ebamaisest, „äraseletatud“ ilmega olendist. Kõigis neis hingeavaldusis näeme õige suurel määral raamatu ja osaliselt ka ajalehe mõjutusi. Seega on „Soosaare Juhan“ hariduslikult ärrganud talupoja-tüüp möödunud sajandi viimsest veerandist.

Soosaare Juhan rakendab oma isiku talu ülesehituse tööle. Ta pole musklitugev töölovi, nagu on seda Jakobsoni külaromaanide töökangelased. Ka tema vaimulaadis pole mehhist raskuste vallutamise hoogu tähelepanuväärsel hulgal. Kuid sellele vaatamata see kehalt ja vaimult äbarikuvõitu mees saavutab silmapaistvaid tagajärgi talu ülesehitamises. — Sest mees püüab ennast ületada. Ja see õnnestubki tal õige suurel määral.

Ta kaevab väsimatult kraavi ja hariib üles uudismaad. Samm-sammult võidetavad eluraskused kinnitavad tema edasipüüu tahet ja eneseusku. Isegi elumaja mahapõlemine südatalvel mõjub karastavalt tema teotahtele. Ja nii muudabki „Soosaare Juhan“ mõne aasta jooksul oma kodutalu tundmatuseni. See kirjaniku poolt oma romaani kangelasele liig kergeks tehtud raskuste vallutamine muudab kohati ebausutavaks peategelase tüübi.

Mis meile „Soosaare Juhani“ juures ebameeldivalt mõjub, see on sügavale juurdunud alaväärtuse tunne, mille all see mees kannatab. Olgu kirikus, „küla peal“, kodus või isa matusel, kõikjal saadab Juhanit mõte, kui ometi ümbruskond hindaks teda kõrgemalt! See ühiskondlikku tunnustamist otsiv iseloomujoon, mis kutsus esile odava endanäitamise tarve — on orjalik alamustunne oma põhiolemuselt.

Orjaliku alamustunde kõrval iseloomustab peategelast kohati ka nõrk seos kodutaluga ja suhtumine isade elutöösse kui orjusesse (lk. 35, 57, 114, 141, 242). Need möödunud nõrkuse meeolud vähendavad meie lugupidamist ja usaldust peategelase isiku vastu.

Mis aga meid selle möödunud sajandi talupoja tüübiga uuesti lepitab, on iseloomujoon, et talu ülesehitamise eesmärgiks pole mitte nii palju enda, kui omaste elujärje parandamise soov.

J. Vd.

Alkohol on hea surma vastu ettevalmistaja: ta võtab mõistuse, mis elu huvitavana ja surma kohutavana näitab, ja mõnigi joodik teeb enesele ise otsa peale, sest et ta asja ümberpöörduvalt näeb.

Dr. med. J. LUIGA.

Esimene kiri Maiele.

Nüüd on kevad. Varsti on suvi. Sa ei mõista veel, mida see tähendab, kui on kevad. — Tulin siia kopli noorte kaskede alla, et sinule mõelda. Nii palju õisi on mu ümber — tulikaid, kullerkuppe, jaanikanne, võililli, hiireherneid, kellukesti. Täna on tuuline päev. Sina praegu kas puhkad oma hällis või istud ema süles. Küll sinu silm ehk juba mõeldab kaugusi toas su ümber, kuid ei sa midagi tea veel oma väikesest kodulinnast ega suurest kevadisest maailmast.

Maga aga veel, maga!

Kuni mäletama hakkad päevi nagu unes.

Mis imelik on mõelda, et sa minu kirja võid lugeda alles mitu, mitu aastat hiljem! Kuidas siis maailm me ümber on jälle muutunud!

Seda muutumist ka sina siis juba hakkad tundma. Uus suur jõud astub inimese ellu, mil esmakordselt tumedalt aimame läbi kevadise öitsemise — Kõik maine sünnib ja sureb.

On palju aastaid veel sinu ja selle elamuse vahel. Sa ei pea siis seda mõtet kartma, ega teisigi, mis tulevad aastatega pikas reas...

Mina aga nõnda mäletan.

Oli varakevadine hommik, kui jälle astusin majja, mis vahepeal juba oli saanud sinu koduks. Su isa ja ema tulid mulle vastu varasemaist palju suurema rõõmuga ja nagu mingi südamliku, veidi kelmikagi uhkusega. Kuna neil oli nüüd kuski minu jaoks suur, üllatav saladus.

See olid sina.

Nõnda me kolmekesi tulimegi tuppa, kus sina magasid.

Ei: sa olid juba ärkvel. Kuigi oli veel varajane tund. Sa nagu oleksid mõistnud juba oodata ühes isaga, emaga oma külalist ja imetlejat.

Jään seisma su voodi ette.

Su silmad alul ekslevad kuski ruumituses, kuni nad leiavad minu silmad ja kiinduvad neisse. Vaatleme üksteist ainiti. Tahame vist vaadata üksteise hinge sügavale tagamaale. See silmavaade on nagu võitlemine suure sõpruse nimel.

Kuni meie juurde ilmub keski kolmas. Ma ei näe teda, ka sina mitte, kuid ma tunnen, et keski on me lähedal — mingi suur, nägematu jõud.

Tõstan su palvuses selle Suure Igatsuse ette. Ja Tema õnnistab sind...

Me ikka veel vaatleme üksteist.

Kuni su suu tõmbub naerule. Ja su silmad helenduvad nagu tähed.

Selles sinu naeratuses on kõik, mis sul on anda, on kogu su elu ja hing. Kui sa teaksid ise, kui ilus on see kingitus!

Võtan selle oma südamesse nii suures õnnetundes, et mul on raske varjata pisaraid.

See oli me esimene kohtamine siin maailmas. —

Roope Hallimäe.

Lillehaldjate laul.

Lilledemaal on me maja,
kodu — kastepisarar.
Sünnime maisesse ilma
õie südames.

Haprake on me süda
nagu udulest.
Tulime otsima sõpra —
südant ahtakest teist.

Vaob õhtu päike
merre kui magama,
tuleme — õeksed väiksed —
murule mängima.

Laps, sinu südames kodu
leiame tänaseks ööks.
Ringis me rõõmukuru
öögi saab valguseks.

Roopt Hallimäe.

A I A S.

TEGELASED:

Nõmme Jaan ja Liis, vend-õde aastat 12—10, nende isa ja ema, koer Muri, Mäe Ülo ja Enn, vennad naabertalust aastat 12—8.

Laste nurk Nõmme väiketalu aias: keskel tee, lõppev muruplatsiga ja pingiga sellel, vasakul 2 pooleli peenart, paremal noor õunapuu ja istutamisauk; maikuu pealelõuna.

Lapsed ja isa tulevad, Jaanil käes labidas ja istutamislauud, Liisil noor õunapuu.

Jaan (asetab laua augule vastu tugiteivast, Liisile): Astu nüüd lauale ja hoi puud...

Isa: Aga juured on tagasi lõikamata!

Liis: Isa, lõika sina, ma ehk halvasti...

Isa: Ei, kõik ise, nagu Jaangi oma. Jaan, hoi puud! (Annab Liisile noa). Kõigepealt vigased juured. Mitte poolpõiki, ikka risti juurt, et haav oleks väiksem. Tervetel ainult otsad. Nüüd käib!

Liis (astub istutamislauale ja asetab puukese augu keskele): Ma ei tea, kui kõrgel...

Jaan (iseteadvalt): Kämblavõrra kõrgemal vajumiseks...

Liis: Aga kust kohast?

Isa: Noh, Jaan? (Jaan vaikib). Näe, juurekael on siin, kus lõpeb tüve roheline ja algab kollane!

Liis: Ja see kämblavõrra lauast kõrgemal! (Hoiab).

Jaan: Muidugi! (Võtab labida ja tahab hakata mulda viskama.)

Liis: Näe, siin juured räsus.

Jaan: Oot-oot, ma juhin need ilusti laiali. Nii! (Raputab labidaga mulda.) Juurtele peenemat. (Kohendab käega.) Kõik vahed täis!

Isa: Kergita tüve natuke! (Liis kergitab, Jaan viskab mulda.)

Isa: Nüüd on juba paari sõrme paksuselt üle...

Jaan: Kinni tallata, jaa. (Vajutab jalaga. Viskab uut mulda ja tallab selle jälle kinni.) Lase nüüd lahti! Ilusti püsti! Nüüd nõgu ümber, et kasta! (Lapsed asuvad nõgu tegema.)

Isa: Tubli, tubli!

Ema (tuleb rutuga): Ma sain leiavad ahju. Läheme nüüd jälle metsamaale — kütis jäi põlema! (Vaatab). See on siis Liisi puu. Ja nõgu ümber nagu taldrik. Ja peenrad ootavad. Töötage, lapsed, kuid ärge unustage, et homme on veel koolipäev!

Liis: Te lähete mõlemad. Kui nüüd Mäe Ülo ja Enn... Ülo ähvardas meie aia maatasa teha, kui õpetaja kii-tis ja soovitas vaatama tulla. Vahetunnil pole muud kui: Lille-Liis, Porgandi-Jaan!...

Jaan: Mis sa pelgad: suure suuga — ega nad seepärast veel...

Ema: Leivad ahjus — ma tulen varsti...

Isa: Kui tulevad, ähvardage Mu-

riga! (Naerab). Küll sääred mäletavad veel, kui käisid teie kuldnokakaste maha kiskumas! (Tõsiselt). Kuid ärge siiski ketist laske — te teate Murit... (Lähevad).

Ja an (võtab taskust niine): Seo nüüd toe külge! Kohe võra alt. Teibapool alla! Nüüd lõika võra! (Liis lõikab.) See tugevam oks rohkem! Ikka punga päält...

Liis: Nüüd kastma! (Läheb).

Ja an: Võta lombist kaevus on külm!

Liis (tuleb kastmiskannuga ja kastab järkjärgult, oodates vee imbumist): Millal küll esimesi õunu saame? Aasta — kaks — kolm?

Ja an Vähemalt kolm! Ja esialgu ainult mõni...

Liis: Minu suislep annab sügisel aegsasti!

Ja an: Minu tartu roosiõunad pamine jõulupuu külge!

Liis: Aga kui puud ühevõrra ei kanna — kuidas me jagame...

Ja an: Kord üks, kord teine rohkem, mis sellest: ikka pooleks! (Mõtleb ja naerab.) Sinu suislepa pärin ükskord ikkagi endale!

Liis (murelikult): Mina elan niisama vanaks kui sina...

Ja an: Kas või vanemaks! Kuid mina jään pärast isa Nõmmele, sina aga lähed mehele!

Liis (kohmetult): Mis sa ajad!

Ja an (kiusab edasi): Kõik tüdrukud lähevad mehele. Mees muudkui tuleb ja viib ära...

Liis (võitlusvalmis): Lähen jah! Aga sulle suisleppa ei jäta! Kingin siis juba — sinu naisele!

Ja an (kohmetult): Mis sa... Tee me nüüd peenrad valmis — õppida jõuame pärast.

Liis (jätkab): Mis on põllumees naiseta! Muudkui sõida kosja ja too ära...

Ja an: Mis sa lobised — ise laps! Võta reha, ma ajan labidaga vahet.

Liis (rehitsedes): Siia otsa külvan rediseid ja porgandeid. Siia suhkruherneid. Teepoole otsa istutan valge jorjeni, ümber punaseid astreid, ärtele siniseid kannikesi...

Ja an: Ma jälle külvan piparmünte ja kumeleid — teeks, kui talvel külmetume või kael haige. Keskele istutan

3 tomatit. Vastu teed aga punase jorjeni, ümber valgeid levkoisid, ärtele kollaseid nurmenukke... Maasikamaa teeme ühise õunapuude vahele — taimi saame ema peenralt küllalt...

Liis: Ja kui kõik kasvab ning õitseb, jookseme siia pingile istuma!

Ja an: Mul nüüd suvel aega istuda?...

Muri hakkab õues ägedasti haukuma, sekka kuuldub kivi kolksahtusi.

Liis: See on Mäe Ülo! Ma jooksen vaatama... (Tuleb ehmununa.) Ülo-Enn mõlemad! Kaksiti õueväraval ja loobivad Murit...

Ülo (lava taga): Säh sulle, Hunt-Muri! Hüppa kett katki jah! Säh see sääär — örr! örr! Säh teine kand — örr! örr! Enn, anna kive — minu omad otsas!

Enn: Örr-örr! Säh! Säh! Ei, mina ise!

Ülo: Mõni viskaja — kött! Kivid siia!

Enn: Ära tule kallale! Va loll-kull!

Ja an (erutatud): Jälle nagu kullipojad... (Julgudes:) Ma lähen Üloga, kui nad hakkavad lõhkuma. Võta sa Enn!

Liis (pisaraid tõrjudes): Kui isa või ema... Juba nad valvasid nende minekut! Ülo sinust tugevam — kus sa! Ja Enn — kuidas ma lähen kaklema... Jookseme aia tagant isa järgi!

Ja an (kindlasti): Ära joosta ja neid lõhkuda jätta — ei! (Õuest kuuludub kepi matse ja koera valuvihast kiljumist.) Nüüd need tõprad peksavad ketis koera... Tulgu!

Ülo ja Enn tulevad vasakult, kepid käes.

Ülo (ilkudes): Näe, näe — papi-mamma lõvavad põldu, poju-tüdi aeda! Ilus aed jah — peenrad, ja pink, ja... (Jäljendab õpetajat.) Lapsed, külastage Jaani-Liisi aeda — nad rõõmustuvad, eks? — ja siis asutage endile ka! No me nüüd siis tulimegi vahtima. (Kaabib hirnudes kepiga maad.) Et õpime natuke kündmist-äestamist ja teeme endile kah!...

Enn (jäljendab venda): Kündä jah! Äestada jah!...

Ülo (songib ja tallab peenraäärt): Kas nii liüaksegi peenart?

Enn (pöörab teisel peenral): Ma äestan siit, ma siit!

J a a n (sirutab tõrjudes Ülole labida vastu): Peenar jäta rahule! Ma...

Liis (tõrjub Ennu rehaga): Enn, ole hää poiss...

Ülo (õpetajalikult): Armas noormees, ainult töö teeb meistriks! (Haarab ootamatult mõlema käega labidast ja kisub selle Jaanilt, viimase peenrale ninali tõmmates.) Sinu ader on parem — las katsun sellega! Aga kallid koolivend, tõuse üles: sa rullid nii künni enneaegu ära!

J a a n kargab üles, näos meeleheide ning viha, ja hüppab vaikides Ülo kallale.) Võitlejad tammuvad peenral.

Enn (kisub sellal reha Liisilt, kes hetkeks unustudes jäänud võitlust vaatama): Kui hää äke — ma sellega kohe...

Ülo (pillab Jaani jala tahapanekuga pikali ja irvitab): Aga Jaan-Liis, kas nii külalisi koheldakse? Kes veel julgeb teile tulla! (Märkab õunapuid.) Oi, siin on veel uudismaad teha! Ma juurin need lepvõsud — mul rohkem jõudu. Enn, sa sikuta tüvest, ma kanguatan labidaga juuri...

J a a n (kargab ähkides uuesti kallale Ülole, kes labidat võtab): Sina. — kui sa — ma su...

Liis (jookseb õunapuu juurde ja põimib käed selle ümber): Ei tohi, Enn! Ei tohi!

Enn (haarab Liisi juustest): Ma tõmban siis siit okstest!

Liis (pöördub ja lööb valust karjatades mõlema rusikaga Ennule näku): Metsaline! (Astub uuesti kaitstes õunapuu ette.)

Muri haugub laste kisa ja rüselemist kuuldes õues ikka ägedamini.

Liis märkab kohkudes, et Ülo hakkab Jaanist jagu saama. Ja kui Enn uuesti läheneb, laseb ta äkki puust lahti ja jookseb nagu nool minema.

Enn (hoopleb): Äh, kuidas plika-tirtsul sääred välguvad! Sina ei saa oma sõbrale kuidagi tuult alla! ...

Ülo: Pea moka, tattõnina! (Paiskab Jaani uuesti pikali.) Kui sa veel segad, taon su siia peenrassa! Nüüd võsa juurima! (Tahavad asuda õunapuu kallale.)

Liis (lava taga): Muri võta! võta!

Ülo (peatub kohkudes): Plika kurivaim laskis Hunt-Muri lahti!

Enn (luksudes): Mu-mu-ri! (Põiklevad siia-sinna.)

Ülo: Jookseme enne õue!

Enn: Juba väravas...

Ülo: Plika saadan paneb selle veel tagant kinni! Jookseme tahapoole, ro-nime üle aia! (Jookseb.)

Enn (nuttes järgi): Sina küll, aga mina — nii kõrge!

J a a n (vahepeal üles ajanud, sööstab vihase järgi): Muri võta!

Liis (jookseb üle lava): Võta! võta! (Muri vihane larin.)

Ülo (lava taga): Ai-ai-ai! Nüüd tapab! Appi!

Enn: Appi! Appi!

J a a n (ilmutab nähtavale, pilkavalt): Ei tapa: pani kallil külalisel ainult kappad teretades õlale! Muri, hoi-a paigal! (Vihane lõrin.) Ära sa jumala pärast liiguta — hammustab pää otsast! Muri, vait! (Koera õrin vaikib.) Enn, ära hiili kuhugi — Muri jõuab mõlemale, kui vaja! Liis, ruttu isa järgi: tulgu kohe — külalised! (Äkki uus mõte.) Ei, lip-pa Mäele, palu nende isa või ema: üt-le, et Ülo-Enn...

Ülo (lava taga palub hääle värisedes): Liis, ära — ära meile! Käse Muri-lahti — ma ei jookse kuhugi... Ma teen kõik, mis tahate, ainult mitte meile... mitte isale! Kutsuge Muri ära — ta va-jutab mu pikali...

Enn (nutab): Pai Liis! Pai Jaan! Mitte isa... ema! Ma enam kunagi ei...

J a a n: Ja, täna laseme teid niisama — homme tulete jälle!

Ülo: Ei! ei! (Meelitab Muri! Muri! (Vastuseks uus õrin.) Kutsu ta ometi ära!

Liis (tasa Jaanile): Las nad lähed-avad! Aga teinekord...

Enn: (seda kuulnud): Pai Liis, ma — ma — lase...

J a a n: Ei, niisama ei saa! (Vaatab ümber, äkki rõõmsalt.) Laseme teil minna, kui lõhote lõhutud peenrad ilusti üles ja kohendate tallatud õunapuude-aluse. Kas?

Ülo (tõrkudes): Ma toon sulle...

J a a n: Ei, vennas, tuua pole vaja. midagi! Vali ruttu: tööle — või isa!

Enn: Teeme, teeme jah! (Jookseb rõõmsalt lavale.) Näita, kuidas!

J a a n: Noh, Ülo?

Ülo (tumedalt): Teen. Aga kui sa sellega koolis hakkad hooplema — ma...

J a a n: Ära karda: ma ei räägi sel-jest, mis korras! Muri, lase lahti! Liis,

võta Muri rihmapidi kätte ja seisa siin kõrval. Ja kui neist kumbki mõtleb lasta jalga, saada Muri kannule! (Ülole, kes lavale ilmunud.) Säh labidas, kaeva tallatud kohad läbi! Enn, sina rehitse taga peeneks ning siledaks!

Liis: Mis ma sellest Murist... viin ta ketti — Ülo-Enn niisama...

Ja a n: Ei, vaatame enne!

Ülo hakkab vastumeelselt tõhe, Enn rehitseb rõõmsalt taga peeneks.

Ja a n: Ja nüüd löö ääred üles! Enn lükkab tasaseks. (Ülole, kes ei tule sellega hästi toime.) Anna labidas — vaat nii! Enne muld üles, siis labida seljaga külg kõvaks! (Ülo tahab labidat võtta.) Ei, lase ma lõõn selle poole, üks sa nii... (Lööb ühe peenrakülje ja annab siis labida Ülole, kelle tume näo ilme vahepeal selg nud.) Löö nüüd sina. Siis jälle mina. (Liisile.) Vii Muri ketti ja aita Ennul rehitse da!

Liis (viib Muri ära ja tuleb rõõmsalt hüpates): Nüüd, Enn, teeme nii siledaks peenrad, et...

Ülo (Jaanile, kes temalt tahab labidat): Ei, las ma ise — näe, päris ilus serv sai! Enn, hõõru pangad hästi katki!

Ja a n: Teate mis, Ülo-Enn: mata-me tänase paha siia maha ja kumbki pool ei tohi sellest mõteldagi, veel vähem hingata!

Ülo (tõuseb meeleliigutuses): Siin mu käsi! Ja koolis ei torgi ega nõõgi teid kunagi enam! No mis sa vahid, Enn, rehitse!..

Enn (Liisile): Kas oli väga valus, kui sind juukseid pidi? ...

Liis: Oli, aga ega enam...

Ja a n: Valmis, Ilusam kui enne! Istume nüüd sinna pingile ja puhkame. (Lapsed istuvad.)

Ülo: Millal isa teile selle pingi tegi?

Ja a n: Ma ise. Liis värvis valgeks: isal jäi akendest värvi üle.

Enn: Ma tahaks meile ka niisugust pinki...

Ülo: Mina niisugust aeda!

Ja a n: Teate: küsige isalt plats valmis — me Liisiga tuleme appi! Paarikolme õhtupoolikuga on tehtud. Õunapuud saame kooliajast, lilletaimi-seemneid on teil kodus küllalt...

Em a (tuleb aiaväravast, Ülo ja Enn teretavad kohmetult): Näe- meil külalised... Tulin leibu vaatama. Mis see Muri nii haukus?

Ja a n: Ülot-Ennu: nemad tulid... aitasid, näe, meil peenrad üles lüüa.

Liis: Homme hakkavad endil. Meie Jaaniga läheme appi — sa lubad, ema, üks?

Rudolf Reimann.

Kas maksab tögada teisi?

Keel on terav ja valus. Mõni eriti suvatseb teisi pilgata ja naerda, tögada ja „nöökida“. Ta tunneb suurt lõbu teiste torkimisest, nagu on inetuid inimesi, kes lõbu leiavad kärbeste piinamises. Keel on väike, kuid libe ja salalik asi, mis võib teha palju kurja.

Pilge, kui on peen, heatahtlik ning valututu, aitab kaasa asja paranemiseks. Nii pilgata on kunst. Seda oskavad vähesed. Needki igakord ei taba õigesti, sest pilgatava südamesse ei näe keegi. Pilge on tavaliselt ülekohtune, ebaõiglane.

Pilge jätab haavad hinge. Need on visad paranema. Seepärast hoidugem haavamast oma kaasnimesi. Meie ei tea, mis võib teist solvata.

Kuidas suhtume pilkesse? Parim on tast mööduda vaikides. Pole mõtet hakata vastu pilkama, see toob tüli. Kui leidub õige tabavat, mis pilkajat pidurdab, siis võib seda tarvitada. Pilkaja loobub pilkamisest, kui märkab, et ta teravmeelsed nükked nagu vilets vaht merekaldal vastu tumma kaljut lirtsatab mõjuvalt.

Tuleb olla enamvähem „paksu nahaga“. Kui aga mõtleme sellele, kas meil on kuigi mugav, kui meid pilgati, siis tunnistagem küll, et parem on üldse mitte pilgata. Suhtuda teistesse armastuse, austusega ja tunnustusega.

Tõgamine on teise isiku eitamine. See on hingeline roim. Pilkamine, milles kuuldub sõnadega haavamist, on kohtulikult karistatav.

Onu AKS.

Maanoored.

Me oleme lapsed päikese,
me oleme mulla pojad.
Heaks loome kodumaa väikese
ja kauniks teeme ta kojad.

Me isade järglased oleme,
kes ehitand priiuse-sildu,
et kui me, pojad, kord tuleme
teri rahu võiks mullasse pildu.

Me oleme tütreid raske töö, —
töö meile on õnnena armas.
Eks oma leiba need tänuga söö,
kel oma on põllud ja parmas.

Ei aja me taga rännutuult,
ei püüa me pilvi peoga.
Me isad ei palund ka vabadust kuult
vaid võidu nad võtsid teoga!

Me oleme lapsed isade
ja külvame rahukulda.
Nii punume pesa õnnele
kui künname, äestame mulda.

Me õlgadel Maarjamaa tulevik
ja õnnistus uue põlve.
Peab kaduma kõhkluste kanarbik,
et ehiks töö-roosid me nõlvi.

Käed kokku! . . Nii pühime pisarad
ja ehime Eesti uue.

Eks ole? kõik vennad ja sõsarad —
kord kodu saab kaunima kuue!?

Eduard Nukk.

Maanoorteritingide tööülesandeid.

Heinaseemnekasvatuse võistluse organiseerimine.

Järjest laienev uudismaade hari-
mine tõstab suurenevat vajadust heina-
seemnete järele. Seepärast oleks tarvi-
lik, et maanoorteriting oma liikmete
seas organiseeriks heinaseemnekasva-
tuse võistluse.

Heinaseemnekasvatuse töö ettevõtte
on otstarbekohane tööülesanne- 16—20
aastastele ringiliikmetele, kel on juba
kogemusi köögivilja kasvatuse võistlus-
telt.

Heinaseemnekasvatuse võistlusega
võib alata kas kevadel maikuuks, kesk-
suvel, või ka hilissuvel. Väga hea eduga
võib veel tänavu organiseerida heina-
seemnekasvatuse võistlust, kuna üksik-
kuid liike võib külvata ka edukalt veel
augusti kuul.

Võistlust tuleks alustada timuti või
aruheina seemnekasvatusega umbes
50—100 ruutmeetrilisel pindalal. Kuid
kui võistleja võimed lubavad, siis on
otstarbekohasem veel suurem võistlus-
pindala valida.

Võistlustest osavõtjatel noortel puu-
dub sageli raha vajalikkude heinaseem-
nete ostmiseks, seepärast tuleks ringil
võistluse jaoks hankida toetust vähe-
likkudelt ja keskorganisatsioonidelt,
millega ostetakse vajalikud heinaseem-
ned, mida jaotatakse tasuta võistlejate
vahel nii, et igaüks saaks külvata vähe-
malt 100 ruutmeetrilisele pindalale hei-
naseemet. Külvates timuti või aruheina-
seemet, mida võib väga hea eduga veel
augustikuul külvata, osutub vajaliseks
u. 100 gr seemne muretsemine 100 ruut-
meetri peale iga võistlusest osavõtja
liikme kohta.

Heinaseemnekasvatuse võistlus väl-
taks kolm aastat, kusjuures igal aastal
tuleks hinnata heinaseemnepõllud võist-
lejate kodudes.

Kui ringi liikmed said ringilt kül-
viks heinaseemned tasuta, siis on ots-
tarbekohane, et ring võtab võistlejatelt
kohustuse, mille järele need teisel võist-
lusaastal annavad samapalju või isegi

vähe rohkem (protsendi võrra!) heinaseemneid tagasi ringile, mida kasutatakse uue võistluse organiseerimiseks.

Säärase võistluse korraldamisega on võimalik ühekordse heinaseemnete ostmisega paar korda võistlust organiseerida ja töötulemused on tunduvalt suuremad.

Tööjuhisenä heinaseemnekasvatuse võistluse organiseerimisel tuleb kasutada „Seemnekasvatuse tööjuhisi“, Põllutöökoja kirjastus, kust leiata lähemad juhtnöörid. Üksikasjalikke juhtnööre leidub Põllumehe käsiraamat II osas „Eritaimakasvatus“.

Maanoorte suvipäevad Jänedal 7. ja 8. augustil.

Tänavused maanoorte suvipäevad toimuvad Järvamaal, E. Põllumeeste Keskseltsi Jänedal Põllutöökeskkooli juures 7. ja 8. augustil. Varemalt olid kavatsatud tänavused suvipäevad korraldada 1. aug. Tartumaal, Kuremaa karjakontrollassistendite kooli juures, kuid mitmesugustel põhjustel on tulnud need edasilükata nädala võrra ja toimuvad seekord Jänedal. Tänavu on noortel 7. ja 8. augustil kolmas üleriigiline kokkutulek. Suvipäeval toimuvad 7. aug. mitmesugused kavas ettenähtud maanoorte võistlused ja demonstratsioonid, noorte pidustused, kuna teisel päeval, 8. aug., on kõned meie riigi juhtidelt ja Põllutöökoja poolt antakse välja tunnustusmärgid agaramatele maanoorte juhtidele ja diplomid ning

autasud üleriigiliste võistluste võitjatele.

Maanoorte organisatsioonidel tuleks sel puhul organiseerida ühised õppereisid Jänedale, kus korraldatud õõbimise ja ka odavad toitlustamise võimalused. Küll tuleb aga igal osavõtjal kaasa võtta vajalikud reisirabed (tekk, lina, tagavara sukad, ujumistrikoo-püksid, taskurätid, seep, hambapuhastus vahendid, käterätt, kingakreem (saapaviks), nõel, niit, nuga, kahvel, lusikas ja jooginõu.

Tänavune noorte kokkutulek peaks kujunema võimsaks maanoorte pidupäevaks. Ühiste sõitude ja kavade asjus tuleb pöörduda kohaliku maatulunduskonsulendi poole.

Maanoorteringside tegevusest.

Pamma maanoorterangi suvine töökava

koostati kevadisel peakoosolekul järgmiselt: 1) Kõõgivilja kasvatuse algajatele, millest võtavad osa 8 liiget, edasijõudnutele (II aste) — võtavad osa 9 liiget; 2) maasikakasvatuse võistlusest võtavad osa 6 liiget, 3) ilupõõsaste ja viljapuude kasvatamiseks asutavad puukooli ja marjaiaia 3 liiget, 4) heintaimede katselappe (vaatluslapse) rajavad 3 liiget, 5) kartulisortide paljundamisest võtavad osa 3 liiget, 6) taluraamatupidamist oma kodutalus teostab üks liige, 7) kodumaa arstirohutaimede kogumise alal asuvad tööle 5 liiget, 8) kodu ja selle ümbruse kaunistamist eeloleval suvel teostavad 10 liiget, 9) nisu ja kanepikasvatuse

võistlusest võtavad osa 2 liiget. Eraldi osakonnana asub tööle spordiosakond, millest võtavad osa 12 ringi liiget.

Peale selle korraldab Pamma maanoorte ring värvimiskursuse, õppereisu eeskujulikumatess majapidamistess, lõikuspüha ühes ringi tööde näitusega sügisel jne.

Pamma maanoorterangi juhatuses teotsevad neiid L. V a h e r, A. N u u d i ja L. L u i g a ning hra O. N u u d i. Ringi assistendiks on O. G r e p p, Ring otsustati liita Pamma algkooliga, kusjuures kooli õppenõukogu määras ringivanemaks õpetaja Hilda K i p p e r i.

O. G r e p p, Pamma Maanoorterangi assistent.

Enge Põllumeeste Seltsi Pööravere noorte osakond

töötab ümbruskonnas noorsootöö arendamiseks 1933. a. alates. Osakonnal on 45 liiget.

Tegevus arenes möödunud aastal praktilistel aladel koduümbruse kaunistuses ja aedviljade kasvatamises. Osa liikmeid tegeles ka katsetega (põldhein, oder, kaer, juurvili ja lina), kus katsetati mitmekülgset väetisainete mõju. Tegevuse korraldamiseks on peetud 10 juhatuset ja 6 üldkoosolekut. On peetud koduümbruse kaunistus kursused ja päevad, on õhutatud riigilipu muretsemist ja nimede eestistamist. Osakonnal on lugemislauas 5 ajakirja.

M. Reinsalu.

Martna maanoorterling

asutati 1935. aasta maikuul. Ringi tegevus on arenenud päris normaalselt. Talvel korraldati iga kahe nädala tagant referaatkoosolekuid ja vaidlusõhtuid, kuid eriharudena tegutsevad spordirühm, rahvatantsurühm, kirjandusrühm, keeduvilja-, heinaseemnekasvatatajate ja viljasortide võrdluskatsete rühmad. Arendati ka male ja raadio rühmade tegevust. Teoksil on ka ringi liikmete vahel kolmeaastased kodukaunistamise võistlused. Eeloleval sügisel tahetakse osavõtta Haapsalu näitusest. Ringil ilmub oma ajakiri „Noorus“. Ringi tegevust takistab järjest levinev lahkusliste poolehoidjate pere. Ringi tegevust juhivad: M. Viikmaa, P. Männik, J. Oja, A. Raag, A. Kikajon ja K. Mutso.

Kärevere maanoorterling

Kärevere maanoorterlingil on seljataka alla kahe aastane tegevus, kuid on saavutatud juba häid tulemusi. Ring võttis tegevusest osa möödunud aastal Kukulinnas, saades esikoha kõnes ja lüpsis. Tartu näitusel sai II auhinna söödajuurvilja kasvatusel eest.

Erihuviliste ringiliikmete koondamiseks töötab kaks õpiringi. Möödunud aastal peeti 24 koosolekut, neist 6 õpiringi ja 18 üldkoosolekut.

Tänavu areneb töö endise hooga. Tartumaa maanoorte võistlustel Vasulas võitsid ringi liikmed kolm esimest kohta.

Tsirguliina maanoorterling

algas tegevust möödunud kevadel koolijuhataja M. Neemeste algatusel, koosnedes algkooli viimase klassi õpilastest. Tegevus algas keeduviljakasvatuse, kodukaunistuse, marjaia ja käsitöörühmades. Töö tulemused olid kohati väga head ja hinnati komisjoni poolt, mida juhtis Sangaste maatulunduskonsulent. Talvel arenes töö enesearenduseks koosolekutel. Töö õhutamiseks laiematele hulkadele korraldati 16. veebr. teeõhtu ning nüüd jätkub töö veel hoogsamalt. Igal noorel tuleb tegeleda kodutalus jõukohaste võistlusülesannetega.

Anna maanoorterling

on koondanud oma ümber 27 kohalikku noort. Ringil töötavad muusika-, näite-, spordi- ja aianduse töörühmad. Hoogsalt arendatakse ka õpiringide tööd ja tegevust. Möödunud a. aiandusrühma 25 liikmest, olid 24 kodutalus võistlusülesanded. Katsetati väetisaineid segavilja juures ja korraldati kartulite sordivõrdluskatset. Järvamaa maakondlikul näitusel sai ring väljapanekute eest esimese auhinna.

Ringil töötab ka keelpillide orkester. Möödunud aastal peeti 2 üldkoosolekut, 7 juhatuset koosolekut ja 16 töökoosolekut, peale nende, karjakasvatuse kursuse ja põllumajanduse karjakasvatuse päev. Ringil on oma ajakiri: „Anna Maanoorterlingi Edustaja“.

Lohala maanoorterling

asutati 1935. a. Albu vallas, Järvamaal. Ring on suutnud oma ümber koondada 22 noort.

Möödunud aastal tegutses kõige intensiivsemalt spordi- ja mängurühm. Kodutalus oli liikmetel võistluste all 30 aariline pindala. Kuid lisaks neile ka kodujäneseid 5, mesiperesid 7 ja kaks liiget korraldas ka väetiskatsetid.

Järjekindlalt igal laupäeval korraldati huviohtu mängude ja lugemislauaga.

Ring pidas tegevusaasta jooksul 10 juhatuset, 11 üld- ja 7 erikoosolekut.

Ringivanem G. Pruusalu.

Torma maanoortering

töötab teist aastat. Ringil on 25 liiget. Möödunud talvel peeti ringi poolt rida enesearenduse koosolekuid ja kursusi, millest sageli võtsid osa ka paljud mitteliikmed. Suvine tegevus areneb praegu praktilistel aladel. Esijoones on tähelepanu juhitud keeduviljade kasvatamise oskuse arendamisele, kuid mitmed on huvitatud ka uudiskultuuride kasvatamisest. Eriti on huvi äratanud loomakapsa kasvatamine. Ka nisukasvatuse ja heinaseemnekasvatuse võistlusest on osavõtjad huvitatud. Raskust tekitab ringi liikmetel vastavate juhtnööride puudumine. Praegu aitavad ringi liikmed hoogsalt kaasa Tormasse C. R. Jakobsoni mälestussamba püstitamiseks korjandustel. Kuna Tormas on sündinud C. R. Jakobson ja siin esimestel aastatel tegutsenud, siin mõisnikkude vastu võitlust alanud, siis tahavad Tormalased lähemal ajal jäädvustada temale väärika ausamba.

Kullamaa Põllumeeste Seltsi noorte osakond

on koondanud arvuka pere noori ümbruskonnast ja võitnud täieliku lugupidamise ümbruskonnalt. Peale enesearenduseks korraldatud liikmetevahealiste vaidlusõhtute, referaat koosolekute, näiteõhtute, aktuste, kodukultuuri

ja metsanduse päevade ning koosviibimiste on korraldatud ka rida üldtähtsusega ümbruskonnale vajalikke kursusi meeskäsitöös, kangakudumises, hobuse rautamises ja aiatöös. On korraldatud pidevalt õppereise, neist pikem Lõuna-Eestisse. Korraldatakse järjekindlalt väetuse- ja sordivõrdluskatseid. Möödunud aastal toimus liikmetevahe-line naerikasvatuse võistlus. Viimasel ajal on eriti rakendanud noored end tööle näitekunsti arendamiseks.

Osakonna tegevust juhivad: J. Tomberg, V. Orulepp, K. Lepanurm, N. Silbek ja H. Päärt.

Kõnnu alg- ja täienduskooli maanoortering

algas tegevust 1935. Möödunud aastal oli ringil 45 liiget, neist täienduskooli lõpetajaid 37. Korraldati tegevus: 1) sordi kartuli kasvatases, 2) kultuur heintaimede kasvatases ja 3) köögiviljade kasvatases. Noorte käes oli võistluste all 12 aariline pindala. Korraldati väetiste kasutamise katsed sookultuuridel.

Tegevuse korraldamiseks ring korraldas möödunud aastal 7 juhatus- ja 8 üldkoosolekut, üks õhutuspäev, kaks pidu ja ümbruskonna vaheline spordipäev. Ringivanemaks oli energiline õpetaja prl. Meeta Lemberg.

Villu Lainela.

Vähe rääkida armsast „minast“.

On olemas inimesi, kes armastavad kõnelda palju oma isiklikest asjust. Ikka „mina käisin eile..“, „minul on..“, „mina sain..“ jne.

Eriti paistavad selle poolt välja naissoost isikud. Nende jutt mõnikord polegi muust kui enese isikust. Seda valgustatakse põhjalikult, viimse kleidivoldini ja mõttekeseni.

Ikka laiutab „mina“.

Kas oled ka nende seas, kes enesest teistele palju jutustavad?

Kas on teised sinust nii väga huvitatudki? Võibolla tüütad neid lihtsalt?

Jälgi teraselt kuulajate nägusid, kui kõneled neile enesest. Kas neil nägudel sa ei näe ükskõiksust, kahju-

rõomu, üleolekut, tühist uudishimu ja teisi pahu tundmusi?

Igähe! on küllaltki tegemist enese minaga. Teisest „minast“ kuulatakse peamiselt enese „mina“ huvides.

Mida vähem teised sinust teavad, seda rahulikumalt elad. Muidu oled peotud. Ei peeta kuigi palju lugu sellest, keda põhjalikult tuntakse — seega ka nõrku külgi.

Isiklikest asjust seltskonnas ei kõnelda.

Igäüks elagu oma elu segamatult; teised ärgu toppigu oma nina minu asjade vahele! Seda ära luba. Samuti ära uudishimutse teise elu kallal.

T. W. Förster.